

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์นี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการเก็บข้อมูลภาคสนามจากภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ ไม่ว่าจะเป็นชาวนา ผู้รวบรวม อาทิสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลและกำหนดนโยบาย เพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารและมุมมองที่ครบถ้วน นำไปสู่การจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์ได้ โดยในการศึกษานี้เลือกศึกษาการปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวอินทรีย์จำนวนมาก มีประสบการณ์มาช้านานกว่า 20 ปี และมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีคนกลางหรือผู้รวบรวมที่เข้มแข็ง สามารถดำเนินการจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ ประกอบด้วย 3 จังหวัด ได้แก่ สุรินทร์ ยโสธร และบุรีรัมย์ อย่างไรก็ตามเกษตรกรเหล่านี้ค่อนข้างมีความหลากหลายในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ปลูก ประสบการณ์ ต้นทุนการผลิต ความเข้มแข็งของเครือข่าย และเทคโนโลยีการผลิตและการตลาดที่นำมาใช้เป็นต้น คณะนักวิจัยคาดว่า การจัดการห่วงโซ่อุปทานที่ดี จะช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์

โดยการศึกษานี้มีกิจกรรมและวิธีดำเนินการ ดังนี้

- 1) วิธีดำเนินการจะเริ่มจากการรวบรวมข้อมูล เอกสาร ตำรา และบทความต่างๆ เพื่อศึกษาแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านอุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์/สินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในและต่างประเทศ

2) ศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานตลอดเส้นทางโลจิสติกส์ ทั้งต้นน้ำ และกลางน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ข้าวอินทรีย์ นอกจากนี้จะวิเคราะห์ถึง SWOT ของการผลิตข้าวอินทรีย์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพการณ์ของการจัดการห่วงโซ่อุปทานของข้าวอินทรีย์ทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด และนำไปสู่ข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ข้าวอินทรีย์ที่ยั่งยืน

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยจะสัมภาษณ์เชิงลึกกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าวอินทรีย์ทั้งในส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติและผู้กำกับนโยบาย ประกอบด้วยผู้นำเกษตรกร/ผู้นำชุมชนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคเอกชน/สภกรณ์ ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางหรือผู้รวบรวมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในห่วงโซ่อุปทานข้าวอินทรีย์

4) จัดการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ที่เลือกทำการศึกษา เพื่อระดมความคิดเห็นในประเด็นต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์

5) จัดทำผลการศึกษา จากการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลทั้งหมด ทั้งในส่วนของข้อมูลทุติยภูมิและข้อมูลภาคสนามที่ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย

6) สรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับวิธีการศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์นี้ มีการเก็บข้อมูลภาคสนามใน 2 ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึกและการประชุมกลุ่มย่อย ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างจะเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ เนื่องจากการปลูกข้าวอินทรีย์เป็นเกษตรกรเฉพาะกลุ่ม และต้องสะสมประสบการณ์มาระยะเวลาหนึ่ง จึงจะทราบถึงแนวปฏิบัติ ข้อดี ข้อเสีย รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นกับกระบวนการผลิตและการตลาดของข้าวอินทรีย์นั่นเอง

ประชากร

โดยประชากรในพื้นที่ที่ทำการศึกษประกอบด้วยชาวนาที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ 3 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดสุรินทร์ ยโสธร และบุรีรัมย์ ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ พ.ศ. 2560 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1 ชาวนาที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี 2560

จังหวัด	จำนวนกลุ่ม	จำนวนราย	พื้นที่ (ไร่)
1. สุรินทร์	156	3,476	41,379
2. ยโสธร	225	6,397	66,005
3. บุรีรัมย์	76	1,265	14,831

ที่มา: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2561)

จังหวัดสุรินทร์ที่มีปริมาณการปลูกข้าวอินทรีย์มากในสามลำดับแรก และถูกเลือกโดยภาครัฐให้เป็นจังหวัดนำร่องในการขยายตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์ โดยมีจุดเด่น คือ เกษตรกรมีความรู้ ความชำนาญในการปลูกข้าวหอมมะลิอินทรีย์มายาวนาน จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีการถ่ายทอดกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลาน ทำให้ผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ที่ได้มีคุณภาพดี สำหรับจังหวัดยโสธรนับเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกข้าวอินทรีย์มากและในระยะหลังได้ขยายพื้นที่ปลูกเชิงจังหวัดสุรินทร์ โดยในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ได้ถูกเลือกให้เป็นต้นแบบการปลูกข้าวหอมมะลิแบบเกษตรอินทรีย์อีกแห่งหนึ่ง ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์แม้จะมีการผลิตข้าวอินทรีย์น้อยกว่าสองจังหวัดที่กล่าวไปแล้ว แต่มีจุดเด่นที่เกษตรกรประสบความสำเร็จในการรวมกลุ่มเพื่อเข้าโครงการทำนาแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่สามารถลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาไปสู่ศูนย์เรียนรู้ในการทำนาแปลงใหญ่ ซึ่งเป็นนโยบายที่รัฐบาลให้การสนับสนุนในระยะนี้

สำหรับหน่วยงานราชการ ได้แก่ หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแล และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์เป็นหลัก ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กรมการข้าว และกรมส่งเสริมสหกรณ์ นอกจากนี้ในส่วนของบริษัทเอกชนนั้นประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ บริษัทเอกชน/สหกรณ์การเกษตรที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางและผู้รวบรวมในห่วงโซ่อุปทานของข้าวอินทรีย์ เพื่อส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศ และกระจายสินค้าไปยังผู้บริโภคภายในประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้าวอินทรีย์ของประเทศไทย โดยในการศึกษานี้จะเลือกพื้นที่แบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยเลือกพื้นที่ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างประกอบด้วย สุรินทร์ ยโสธร และบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตข้าวอินทรีย์จำนวนมาก เช่น จังหวัดยโสธรที่มีปริมาณการผลิตข้าวอินทรีย์มากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ จังหวัดสุรินทร์มีการผลิตข้าวอินทรีย์รองลงมาแต่มีจุดเด่น เนื่องจากเป็นพื้นที่ปลูกที่มีประสบการณ์มาช้านานและมีเครือข่ายที่เข้มแข็ง นอกจากนี้มีผู้รวบรวมที่มีศักยภาพโดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญในต่างประเทศ เช่น สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ส่วนจังหวัดบุรีรัมย์แม้จะมีปริมาณการผลิตข้าวอินทรีย์น้อยกว่าสองจังหวัดแรก แต่มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มเกษตรกรผ่านศูนย์การเรียนรู้ที่ดี สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นชาวนา จะเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เช่นเดียวกัน โดยประกอบด้วยชาวนาที่เป็นสมาชิกกลุ่มการผลิตในลักษณะที่หลากหลาย ทั้งกลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์การเกษตร ซึ่งโดยทั่วไปกลุ่มที่เริ่มก่อตั้งและมีสมาชิกไม่มากจะรวมตัวเป็นกลุ่มการปลูกข้าวอินทรีย์ เมื่อมีประสบการณ์หรือสมาชิกมากขึ้นก็อาจเป็นรูปวิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากการเป็นสหกรณ์จะต้องมีกฎเกณฑ์ในการดำเนินงานที่เข้มงวดขึ้น และอยู่ภายใต้การตรวจสอบบัญชีจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์อย่างสม่ำเสมออีกด้วย นอกจากนี้ในส่วนของบริษัทเอกชน/สหกรณ์ผู้รวบรวมจะใช้ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือเป็นหลัก สำหรับส่วนราชการเลือกสัมภาษณ์กับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และ

กระทรวงพาณิชย์ ที่ดูแลในเรื่องการผลิตและการปลูกข้าวอินทรีย์ ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐและมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านการจัดการอุปทานข้าวอินทรีย์ แนวนโยบาย ปัญหา และอุปสรรค ที่มีความต้องการ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้กำกับดูแลนโยบาย และผู้ปฏิบัติในเรื่องนั้นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตามที่ต้องการ ซึ่งประกอบด้วยภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

1. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลและกำหนดนโยบายประกอบด้วย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว เป็นต้น กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

2. เกษตรกร /ผู้นำเกษตรกร /ผู้นำชุมชน

3. ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในการเป็นผู้รวบรวมหรือเป็นช่องทางในการจัดจำหน่าย ได้แก่ สหกรณ์ภาคเอกชน และวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น

โดยในการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การจัดประชุมกลุ่มย่อย และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดประชุมกลุ่มย่อย (focus group) จากเกษตรกรที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ สุรินทร์ ยโสธร และบุรีรัมย์ โดยเลือกเกษตรกรในพื้นที่ดังกล่าวด้วยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 3 จังหวัด โดยสุรินทร์ 4 กลุ่ม ยโสธร 3 กลุ่ม และบุรีรัมย์ 2 กลุ่ม รวม 9 กลุ่มๆละ 30 ราย รวมเป็น 270 ราย โดยเลือกกลุ่มที่มีผู้นำเข้มแข็งและผลการดำเนินงานดี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2 กลุ่มตัวอย่างชาวนาที่ปลูกข้าวอินทรีย์

	สุรินทร์	ยโสธร	บุรีรัมย์
จำนวนกลุ่ม	4	3	2
จำนวนราย	120	90	60

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งเป็น

- 2.1 ผู้นำเกษตรกร/ผู้นำชุมชน 3 จังหวัดๆละ 10 ราย รวม 30 ราย
- 2.2 ส่วนราชการในส่วนกลางจำนวน 10 ราย
- 2.3 ส่วนราชการในพื้นที่ 3 จังหวัดๆ จำนวน 10 รายรวม 30 ราย
- 2.4 ภาคเอกชนจำนวน 10 ราย

3.2 เครื่องมือการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กิจกรรมประกอบด้วย

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ ได้แก่ ชาวนา/ผู้นำกลุ่มที่ปลูกข้าวอินทรีย์ ผู้รวบรวม/ภาคเอกชนผู้รับซื้อ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น กรมการค้าข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตร เป็นต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลนำไปวิเคราะห์เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวอินทรีย์ รวมทั้งการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการผลิตและการตลาดของข้าวอินทรีย์ โดยนำไปใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 และ ข้อ 3 เป็นหลัก ส่วนวัตถุประสงค์ข้อ 1 ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นส่วนใหญ่

2. การประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เป็นการประชุมกับกลุ่มชาวนาที่ผลิตข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ที่ทำการศึกษ โดยการตั้งคำถามในประเด็นที่ต้องการทราบ ได้แก่ มูลเหตุจูงใจในการเข้าสู่การผลิตข้าวอินทรีย์ ด้านการผลิตและการตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้าวอินทรีย์ ต้นทุนในการผลิตข้าวอินทรีย์ ปัญหา อุปสรรค และโอกาสของข้าวอินทรีย์ เป็นต้น (ดูรายละเอียดแบบสัมภาษณ์ในภาคผนวก) โดยเป็นการอธิบายในเชิงพรรณนา และนำไปสู่การวิเคราะห์ในประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยนำไปใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 2 และ ข้อ 3 เป็นหลัก ส่วนวัตถุประสงค์ข้อ 1 ใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นส่วนใหญ่

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่จัดทำโดยหน่วยงานต่างๆ ตำรา เอกสาร บทความ และอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการจัดการห่วงโซ่อุปทานของข้าวอินทรีย์ทั้งต้นน้ำ และกลางน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ข้าวอินทรีย์ โดยส่วนใหญ่ใช้ในการตอบวัตถุประสงค์ข้อ 1 เป็นหลัก

2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดของข้าวอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน โดยจะให้ความสำคัญกับส่วนต้นน้ำ และกลางน้ำ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ ได้แก่

1) ชาวนา/ผู้นำชาวนา ที่เลือกมาเป็นตัวแทนจำนวน 3 จังหวัดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยจังหวัดสุรินทร์ ยโสธร และบุรีรัมย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการปลูกข้าวอินทรีย์หนาแน่น มีเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมทั้งมีผู้รวบรวมที่มีศักยภาพสามารถส่งออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้

2) คนกลาง หรือ ผู้รวบรวม ซึ่งเป็นผู้เชื่อมต่อระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคของข้าวอินทรีย์ เนื่องจากข้าวอินทรีย์จะมีเส้นทางโลจิสติกส์แตกต่างจากข้าวทั่วไป โดยคนกลางค่อนข้างมีบทบาทสำคัญ

มากในการสื่อสารถึงลักษณะสินค้าและปริมาณความต้องการของตลาดให้กับผู้ผลิตทราบ และในการรับซื้อส่วนใหญ่จะเป็นการแจ้งราคาและลักษณะสินค้าล่วงหน้าในแต่ละฤดูกาลปลูก โดยคนกลาง หรือ ผู้รวบรวม ประกอบด้วย บริษัทเอกชน โรงสีข้าว สหกรณ์การเกษตร และวิสาหกิจชุมชน

3) เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้กำหนดนโยบาย/ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ ซึ่งในการศึกษานี้ได้เก็บข้อมูลภาคสนามกับกรมการข้าวซึ่งทำหน้าที่ในการส่งเสริมการปลูกข้าวอินทรีย์ และพาณิชย์จังหวัดในพื้นที่ที่ทำการศึกษ โดยหน่วยงานเหล่านี้จะมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรในฐานะผู้ส่งเสริม กำกับดูแลมาตรฐาน และดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เช่น โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ 1 ล้านไร่ โครงการเกษตรแปลงใหญ่เพื่อให้ชาวนามีอำนาจต่อรอง ลดต้นทุน กำหนดราคาได้ เป็นต้น

****หมายเหตุ** ในการจัดทำ SWOT มีการใช้กลุ่มตัวอย่างข้างต้นดังกล่าวมาแล้วเช่นเดียวกัน และใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการจัดประชุมกลุ่มย่อยและทำการสัมภาษณ์เชิงลึกในคราวเดียวกัน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการจัดการด้านอุปทานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและมูลค่าเพิ่มของข้าวอินทรีย์ดังกล่าวนั้น ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาเชิงพรรณนา โดยศึกษาสภาพทั่วไปของข้าวอินทรีย์ในประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน การเพิ่มประสิทธิภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

2. การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึก ในการศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม 2 ลักษณะดังกล่าวแล้ว ได้แก่ การประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับข้าวอินทรีย์ของไทย โดยเลือกผู้นำเกษตรกร/ผู้นำชุมชน ในพื้นที่ที่ศึกษา 3 จังหวัดดังกล่าวข้างต้น ส่วนราชการทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น รวมทั้ง

ภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของการผลิตและการตลาดข้าวอินทรีย์ในประเทศไทย ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จุดอ่อนและจุดแข็ง ตลอดจนแนวทางการพัฒนาในอนาคต เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่ม